

פרשת ויחי – "לא יסור שבט מיהודה"

א. בראשית פרק מט

(ח) יהודה אתה יודוד אחיד ידך בערף איביך ישתחוו לך בני אביך :
 (ט) גור ארצה יהודה מטרף בני עליה פרע רבץ כארצה וכלביא מי יקימונו :
 (י) לא יסור שבט מיהודה ומחוקק מבין רגליו עד כי יבא שילה שילו ולו יקתה עמים :
 (יא) אסרי לגפן עירה עירו ולשרקה בני אתנו כבס ביין לגשו ויבדם ענבים סותה סותו :
 (יב) חקלילי עינים מיין ולבן שנים מחלב : פ

ג. רש"ם בראשית פרק מט

(ח) יהודה אתה יודוד – המפרש יצחק אבינו ונטל מלכות מראובן ופיזר שמעון ולוי, אמר ליהודה, אבל אתה יתנו לך אחיד הוד מלכות. כמו שמוכיח סוף הפסוק וישתחוו לך בני אביך. וכן נחתה מהודק עליו, תן לו משירותך בחייד. וכן דניאל ולא נתנו עליו הוד מלכות. וכן בשלמה כתיב הוד מלכות, ויתן עליו הוד מלכות דברי הימים. יודוד, ימליכוך. כמו יהודוד.

(י) לא יסור שבט מיהודה – המלכות הניתן לו להשתחות לו כל אחיו שנים עשר לא תפסוק ממנו כל אותה הגדולה ולא מחוקק ושררה מזרעו עד כי יבא יהודה שילה, כלומר עד כי יבא מלך יהודה הוא רחבעם בן שלמה שצא לחדש המלוכה בשילה, שזהו קרוב לשכם. אבל אז יסורו עשרת השבטים ממנו וימליכו את רחבעם ולא נשאר לרחבעם בן שלמה רק יהודה וזנימין:

ולו יקתה עמים – הקולות האומות שהיו כפופים תחת שלמה אצו כדכת' כי הוא רודה בכל עבר הנהר, נתקצו סם להמליך רחבעם כדכת' וילך רחבעם שמה כי שם צא כל ישראל להמליך אותו. ושם אכל שילה כדכת' ביהושע ויאסוף יהושע ואתו כל [שצטו] ישראל שמה וכל הפרעה, ולצדוף מפרש כל אילו הדברים היו לפני י"י בשילה וגם בצופטים הנה חג י"י בשילה [וגו'] למסילה העולה ומצית אל שמה וגו'. וגם בירמיה ויצאו האנשים משכם ומשלו ומשמרון. וקרקה חלקה היה בשכם סביב האלה אשר עם שכם הראויה להתקבץ שם בני אדם ולכבוד משכן אשר בשילה הסמוך שם. ופשט זה תשובה למינין. שאין כתוב כי אס שילה שם העיר. שאין לעז במקרא ואלא "שלו" כת' כאן כדברי העברים ולא שליה כדברי הנזכרים. ויעקב עיקר הגדולה של יהודה שמדוד עד רחבעם פירש, אבל חוסר הגדולה [אלו] ראה לפרש, אלא מכללו של מקרא אתה מדקדק שמשילה ואילך נתמעטה:

(יא) אסרי לגפן עירה – עיר בן אמונת אריך לקשור לגפן אחת להטעינו מרוב ענבים:

ולשורקה בני אמונו – כפל לשון כדכת' בשלמה וישראל יהודה רבים איש תחת גפנו ותחת תאנתו. כי משופע ביין היו:

כבס ביין לצושן – לאחר שצאו הענבים ודורכין אותן בגיחות מתכלכלין בגדיהם דבריכת היינות, כדכת' מדוע אדום ללבושך ובגדיך כדודך בנת. וכת' שם וכל מלבושי אגאלתי. ואחר הדריכה שותים את היין. ולכן הוא אומר חקלילי עינים מיין. כדכת' למי חקליליות עינים למאחרים על היין: סותה – לשון בגד:

(יב) חקלילי – אדמות עינים קרוי כן:

ולבן שנים – משתיית חלב, כדכת' שתיתי ייני עם חלבי, וכן בלא כסף ובלא מחיר יין וחלב. ולבן כמו לבן. כשהוא דבוק יאמר ולבן. כמו מן חלב וחלב לאן:

ג. רמב"ן בראשית פרק מט

(י) לא יסור שבט מיהודה - אין ענינו שלא יסור לעולם, כי כתוב (דברים כח לו) יולך ה' אותך ואת מלכך אשר תקים עליך אל גוי אשר לא ידעת אתה ואבותיך, והנה הם ומלכם בגולה, אין להם עוד מלך ושרים. וימים רבים אין מלך בישראל. והנביא לא יבטיח את ישראל שלא ילכו בשבי בשום ענין בעבור שימלוך עליהם יהודה:

אבל ענינו שלא יסור שבט מיהודה אל אחד מאחיו, כי מלכות ישראל המושל עליהם ממנו יהיה, ולא ימשול אחד מאחיו עליו, וכן לא יסור מחוקק מבין רגליו, שכל מחוקק בישראל אשר בידו טבעת המלך ממנו יהיה, כי הוא ימשול ויצוה בכל ישראל, ולו חותם המלכות, עד כי יבא שילה ולו יקתה כל העמים לעשות בכולם כרצונו, וזהו המשיח, כי השבט ירמוז לדוד שהוא המלך הראשון אשר לו שבט מלכות, ושילה הוא בנו אשר לו יקתה העמים:

והכתוב הזה רמז כי יעקב המליך שבט יהודה על אחיו והוריש ליהודה הממשלה על ישראל. והוא מה שאמר דוד ויבחר ה' אלהי ישראל בי מכל בית אבי להיות למלך על ישראל לעולם כי ביהודה בחר לנגיד ובבית יהודה בית אבי ובבני אבי בי רצה להמליך על כל ישראל (דהיי"א כח ד). ואמר לא יסור, לרמוז כי ימלוך שבט אחר על ישראל, אבל מעת שיחל להיות ליהודה שבט מלכות לא יסור ממנו אל שבט אחר. וזהו שנאמר (שם ב יג ה) כי ה' אלהי ישראל נתן ממלכה לדוד על ישראל לעולם לו ולבניו:

וענין שאול היה, כי בעבור שדבר שאלת המלכות בעת ההיא נתעב אצל הקדוש ברוך הוא, לא רצה להמליך עליהם מן השבט אשר לו המלכות שלא יסור ממנו לעולמים, ונתן להם מלכות שעה. ולזה רמז הכתוב שאמר אתן לך מלך באפי ואקח בעברתי (הושע יא), שנתנו לו שלא בראונו, ולכן לקחו בעברתו, שנהרג הוא ובניו ונפסקה ממנו המלכות:

והיה כל זה מפני שהיה שמואל שופט ונביא ולוחם מלחמותיהם על פי ה' ומושיע אותם, ולא היה להם לשאול מלך בימיו, כמו שאמר להם וה' אלהיכם שמואל (ש"א יב יב), והקב"ה אמר לו לא אותך מאסו כי אותי מאסו ממלוך עליהם (שם ח ז), ולפיכך לא נתן להם מלכות של קיימא, ומה שאמר הכתוב (שם יג יג) נסכלת לא שמרת את מצות ה' אלהיך אשר צוץ כי עתה הכין ה' את ממלכתך אל ישראל עד עולם, שאם לא חטא היה לזרעו מלכות בישראל, לא על כלם. וזה טעם אל ישראל. אולי היה מולך על שבטי אמו, על בנימין ואפרים ומנשה, כי יהודה ואפרים כשני עממים נחשבים בישראל, או היה מלך תחת יד מלך יהודה:

ולפי דעתי היו המלכים המולכים על ישראל משאר השבטים אחרי דוד עוברים על דעת אביהם ומעבירים נחלה, והם היו סומכים על דבר אחיה השילוני הנביא שמשח לירבעם ואמר ואענה את זרע דוד למען זאת אך לא כל הימים (מ"א יא לט). וכאשר האריכו ישראל להמליך עליהם משאר השבטים מלך אחר מלך ולא היו חוזרים אל מלכות יהודה עברו על צוואת הזקן ונענשו בהם, וכמו שאמר הושע (ח ד) הם המליכו ולא ממני:

וזה היה עונש החשמונאים שמלכו בבית שני, כי היו חסידי עליון, ואלמלא הם נשתחו התורה והמצות מישראל, ואף על פי כן נענשו עונש גדול, כי ארבעת בני חשמונאי הזקן החסידים המולכים זה אחר זה עם כל גבורתם והצלחתם נפלו ביד אויביהם בחרב. והגיע העונש בסוף למה שאמר רז"ל (בי"ב ג ב) כל מאן דאמר מבית חשמונאי קאתינא עבדא הוא, שנכרתו כלם בעון הזה. ואף על פי שהיה זרע שמעון עונש מן הצדוקים, אבל כל זרע מתתיה חשמונאי הצדיק לא עברו אלא בעבור זה שמלכו ולא היו מזרע יהודה ומבית דוד, והסירו השבט והמחוקק לגמרי, והיה עונשם מדה כנגד מדה, שהמשיל הקדוש ברוך הוא עליהם את עבדיהם והם הכריתום:

ואפשר גם כן שהיה עליהם חטא במלכותם מפני שהיו כהנים ונצטוו (במדבר יח ז) תשמרו את כהונתכם לכל דבר המזבח ולמבית לפרכת ועבודתם ועבודת אתן את כהונתכם, ולא היה להם למלוך רק לעבוד את עבודת ה':

ד. בראשית רבה (וילנא) פרשה צט ח

הרי שמעון ולוי יצאו אף הם פניהם מכורכמות, והיה מתירא יהודה שלא יזכור לו מעשה תמר התחיל קורא לו יהודה אתה יודוך אחיך, אמר לו הקב"ה אתה הודית במעשה תמר יודוך אחיך להיות מלך עליהם

ה. בראשית פרק לח

(א) וַיְהִי בַעַת הַהוּא וַיֵּרָד יְהוּדָה מֵאֵת אָחִיו וַיֵּט עַד אִישׁ עַדְלָמִי וַיִּשְׁמוּ חֵיָרָה :

ו. בראשית רבה (וילנא) פרשה פה

ויהי בעת ההיא, רבי שמואל בר נחמן פתח (ירמיה כט) כי אנכי ידעתי את המחשבות, שבטים היו עסוקין במכירתו של יוסף, ויוסף היה עסוק בשקו ובתעניתו, ראובן היה עסוק בשקו ובתעניתו, ויעקב היה עסוק בשקו ובתעניתו, ויהודה היה עסוק ליקח לו אשה, והקב"ה היה עוסק בורא אורו של מלך המשיח

ז. קול שמחה – ר' שמחה בונים מפשיסחא

המדרש הזה תמוה לכל רואים. ונראה לפרש דבא המדרש להורות לנו ענין נפלא דכל השבטים ויעקב היו עסוקים בצום וצעקה לה'. השבטים בשביל מכירת יוסף וגם יוסף על מכירתו וגם יעקב התאבל על בנו והיו מתפללים לה' בכל לבם ובכל נפשם ויהודה היה עסק ליקח אשה. נמצא לעינינו בשר היה ענינם יותר לה' כי הוא היה עסק בנשיאת אשה. אף עפ"י אמר המדרש דאין שום אדם יודע מחשבות הטמונות בלב איש וראה הקב"ה יותר מעשה יהודה וממנו היה בורא אורה של משיח. ומעתה יתורצו דברי המדרש על נכון. דוק ותשכח, והבן.

ח. כתר יונתן בראשית פרק לח פסוק כה

(כה) תמר מוצאת להשרף בקשה שלושה משכונות ולא מצאתם תלתה עיניה לשמי מרום וכן אמרה אנא ברחמים מלפניך יי עניי בואת שעת צרתי והאר עיני אמצא שלושה העדים ואנוכי אקים לך מחלציי, שלושה קדושים שמקדשים שמך ויורדים לכבשן האש בבקעת דורא באותה שעה רמו הקדוש ברוך הוא למיכאל ויאיר עינה ותמצאם ותקח אותם ותזרוק אותם לפני רגלי הדיינים ותאמר איש אשר אלו משכונות שלו ממנו אני הרה ואף על גב שאני אשרף אין אני מפרסמת לו אך אדון עולם יתן בלבבו שיכיר אותם ויציל אותי מן המשפט הגדול הזה וכיון שראה אותם יהודה הכיר אותם וכך אמר בלבבו טוב לי להתביש בעולם הזה שהוא עולם עובר ולא אתביש בפני אבותי הצדיקים בעולם שיבא טוב לי להשרף בעולם הזה באש כבה ולא אשרף בעולם שיבא באש אוכלת אש, שמדה כנגד מדה היא לפי שאמרתי ליעקב אבא הכר נא כותונת של בנד לפי כך הוצרך להישמע בבית דין למי הם החותמת והעטיפות והמטה האלה :

ט. מהר"ל – נתיב העבודה פרק י

בפרק אין עומדין (שם ל"ד ע"א) תנו רבנן אלו ברכות שהאדם שוחה בהן באבות תחלה וסוף בהודאה תחלה וסוף ואם בא לשוח בסוף כל ברכה וברכה ובתחלת כל ברכה וברכה מלמדין אותו שלא ישחה. אמר ר"ש בן פזי אריב"ל משום בר קפרא הדיוט כמו שאמרו כ"ג בסוף כל ברכה וברכה והמלך תחלת כל ברכה וברכה וסוף כל ברכה וברכה א"ר יצחק בר נחמני לדידי מפרשי ליה מיניה דריב"ל הדיוט כמו שאמר כ"ג כורע תחלת כל ברכה המלך כיון שכרע שוב אינו זוקף דכתיב ויהי ככלות שלמה להתפלל וגו' קם מלפני מזבח ה' מכרוע על ברכיו..

כי הכריעה מצד הקירוב הגמור שיש אל האדם אל השם יתברך ומצד אותו הקירוב יש כאן כריעה, ולפיכך המלך בשעה שכורע אינו זוקף, כי המלך מפני שהוא מלך ראוי אליו לבטל חשיבותו לפני השם יתברך שאין מלכותו לפני השם יתברך נחשב לכלום ולכך יהיה תמיד בכריעה, וכל אלו דברים הם דברים הם ברורים מאוד :

י. מחשבות חרוץ – אות טו

ויוסף נקרא יהוסף כמו שנאמר (תהלים פ"א, ו') עדות ביהוסף דזכה לשלוש אותיות של השם הכוללות כל התשע ספירות, עד מלכות, שלא זכה לה דכתר מלכות זכה יהודה ונטלו ועל כן הוא נקרא כולו על שם ה' יתברך כמו שאמרו בסוטה (ל"ו ע"ב), ואין מפסיק אלא הד' הרומו על דלותו והכרת חסרונו, ועל ידי זה זכה למלוי החסרון בקבלת העובר דאתעביד ה' וזכה לכל השם :

יא. כתר יונתן בראשית פרק מט

(ח) יהודה אתה הודית על מעשה של תמר בעבור כן לך יהודון (יודו) אחיך ויקראו יהודים על שמך ידיך תפרענה לך מבעלי שונאיד לזרוק חיצים להם כאשר יחזירו (יפנו) ערף לפניך, ויהיו מקדימים לשאול לשלומך בני אביך :

יב. תוספתא מסכת סנהדרין (צוקרמאנדל) פרק ז הלכה ד

כל העם עומדין והוא יושב ולא היתה ישיבה בעזרה אלא למלכי בית דוד בלבד כל העם שותקין והוא מדבר היה קורא אותן אחיי ועמי שני שמעוני אחיי ועמי והן קורין אותו אדונינו ורבינו שני אבל אדונינו המלך דוד המלך את שלמה :

יג. תלמוד בבלי מסכת בבא קמא דף מא עמוד ב

כדתניא : שמעון העמסוני, ואמרי לה נחמיה העמסוני היה דורש כל אתין שבתורה, כיון שהגיע +דברים ו'+ לאת ה' אלהיך תירא פירש ; אמרו לו תלמידיו : רבי, כל אתין שדרשת מה תהא עליהן? אמר להם : כשם שקבלתי שכר על הדרשה, כך קבלתי שכר על הפרישה ; עד שבא ר' עקיבא ולימד, את ה' אלהיך תירא - לרבות תלמידי חכמים.

יד. שמואל א פרק ח

(א) וַיְהִי כַּאֲשֶׁר זָקַן שְׁמוּאֵל וַיִּשֶׁם אֶת בְּנָיו שִׁפְטִים לְיִשְׂרָאֵל :

(ב) וַיְהִי שֵׁם בְּנוֹ הַבְּכוֹר יוֹאֵל וְשֵׁם מִשְׁנֵהוּ אֲבִיָּה שִׁפְטִים בְּבָאָר שְׁבַע :

(ג) וְלֹא הָלְכוּ בְּנָיו בְּדַרְכּוֹ בְּדַרְכּוֹ וַיִּטּוּ אַחֲרַי הַבְּצַע וַיִּקְחוּ שְׁחָד וַיִּטּוּ מִשְׁפָּט : פ

(ד) וַיִּתְקַבְּצוּ כָּל זִקְנֵי יִשְׂרָאֵל וַיָּבֹאוּ אֶל שְׁמוּאֵל הַרְמָתָה :

(ה) וַיֹּאמְרוּ אֵלָיו הִנֵּה אַתָּה זִקְנִית וּבְנֶיךָ לֹא הָלְכוּ בְּדַרְכֶיךָ עִתָּה שִׁימָה לָנוּ מֶלֶךְ לְשִׁפְטֵנוּ כְּכָל הַגּוֹיִם :

(ו) וַיִּרַע הַדָּבָר בְּעֵינֵי שְׁמוּאֵל כַּאֲשֶׁר אָמְרוּ תִּנְהַלְנוּ מֶלֶךְ לְשִׁפְטֵנוּ וַיִּתְפַּלֵּל שְׁמוּאֵל אֶל קְדוֹק : פ

(ז) וַיֹּאמֶר קְדוֹק אֶל שְׁמוּאֵל שְׁמַע בְּקוֹל הָעָם לְכָל אֲשֶׁר יֹאמְרוּ אֵלֶיךָ כִּי לֹא אֶתְּךָ מֵאֲסוּ כִּי אֲנִי מֵאֲסוּ מִמֶּלֶךְ עֲלֵיהֶם :

(ח) כְּכָל הַמַּעֲשִׂים אֲשֶׁר עָשׂוּ מִיּוֹם הַעֲלִיתִי אֹתָם מִמִּצְרַיִם וְעַד הַיּוֹם הַזֶּה וַיַּעֲזְבוּנִי וַיַּעֲבְדוּ אֱלֹהִים אֲחֵרִים כִּן הֵמָּה עֹשִׂים גַּם לָךְ :

(ט) וְעִתָּה שְׁמַע בְּקוֹלִם אֲךָ כִּי הֵעֵד תַּעֲבִיד בָּהֶם וְהַגְדַּתְּ לָהֶם מִשְׁפַּט הַמֶּלֶךְ אֲשֶׁר מֶלֶךְ עֲלֵיהֶם : ס

(י) וַיֹּאמֶר שְׁמוּאֵל אֵת כָּל דְּבָרֵי קְדוֹק אֶל הָעָם הַשְּׂאֵלִים מֵאֲתוֹ מֶלֶךְ : ס

(יא) וַיֹּאמֶר זֶה יְהִי מִשְׁפַּט הַמֶּלֶךְ אֲשֶׁר יִמְלֹךְ עֲלֵיכֶם אֵת בְּנֵיכֶם יִקַּח וְשֵׁם לוֹ בְּמִרְכָּבָתוֹ וּבְרָשָׁיו וְרָצוּ לִפְנֵי מִרְכָּבָתוֹ :

(יב) וְלָשׁוּם לוֹ שְׂרֵי אֲלָפִים וְשְׂרֵי חֲמִשִּׁים וְלַחֲרֹשׁ חֲרִישׁוֹ וְלַקָּצֵר קָצִירוֹ וְלַעֲשׂוֹת כְּלֵי מַלְחָמָתוֹ וְכִלְי רִכְבּוֹ :

(יג) וְאֵת בְּנוֹתֵיכֶם יִקַּח לְרִקְחוֹת וּלְטַבָּחוֹת וּלְאִפּוֹת :

(יד) וְאֵת שְׂדוֹתֵיכֶם וְאֵת כְּרָמֵיכֶם וְזֵיתֵיכֶם הַטוֹבִים יִקַּח וְנָתַן לְעַבְדָּיו :

(טו) וְזָרְעֵיכֶם וְכִרְמֵיכֶם יַעֲשֶׂר וְנָתַן לְסַרְיָסָיו וְלַעַבְדָּיו :

(טז) וְאֵת עַבְדֵיכֶם וְאֵת שִׁפְחוֹתֵיכֶם וְאֵת בְּחוּרֵיכֶם הַטוֹבִים וְאֵת חֲמוּרֵיכֶם יִקַּח וַעֲשֶׂה לְמִלְאכָתוֹ :

(יז) צֹאנֵכֶם יַעֲשֶׂר וְאֵתָם תִּהְיוּ לוֹ לְעַבְדִּים :

(יח) וְזַעֲקֶתֶם בַּיּוֹם הַהוּא מִלִּפְנֵי מֶלְכְּכֶם אֲשֶׁר בְּחָרְתֶם לָכֶם וְלֹא יַעֲנֶה יִקְוֶה אֶתְכֶם בַּיּוֹם הַהוּא :

(יט) וַיִּמָּאֲנוּ הָעָם לְשִׁמְעַת בְּקוֹל שְׁמוּאֵל וַיֹּאמְרוּ לֹא כִּי אִם מֶלֶךְ יְהִיָּה עֲלֵינוּ :

(כ) וְהָיִינוּ גַם אֲנַחְנוּ כְּכָל הַגּוֹיִם וְשִׁפְטֵנוּ מִלְּכָנוּ וַיִּצָּא לִפְנֵינוּ וַיְנַלְחֵם אֶת מַלְחָמָתָנוּ :

(כא) וַיִּשְׁמַע שְׁמוּאֵל אֶת קוֹל דְּבַר יְהוָה וַיִּדְבָּר בְּאָזְנוֹ יְקֹנָק : פ
(כב) וַיֹּאמֶר יְקֹנָק אֶל שְׁמוּאֵל שְׁמַע בְּקוֹלִי וְהַמְלִכְתִּי לָהֶם מֶלֶךְ וַיֹּאמֶר שְׁמוּאֵל אֶל אֲנָשִׁי יִשְׂרָאֵל לָכוּ אִישׁ לְעִירוֹ : פ

טו. מלבי"ם שמואל א פרק ח פסוק ז

(ז) וַיֹּאמֶר ה' וְהִי גֵלָה לּוֹ שִׁישְׁמַע בְּקוֹל הָעַם לַעֲשׂוֹת שְׂאֵלְתָם, וְזֶה מִצַּד שֶׁתִּשְׁמַע לְכָל אֲשֶׁר יֹאמְרוּ אֵלֶיךָ, ר"ל שֶׁמַּע סוֹף דְּבָרֵיהֶם שֶׁאֵמְרוּ לְשִׁפְטָנוּ כְּכָל הַגּוֹיִם, שֶׁכּוֹוֹנֵתָם שִׁישְׁפֹּטָם כְּמִשְׁפָּטֵי הָעַמִּים שֶׁמְקוֹרָם מִחֻפְזֵי הַמּוֹשֵׁל וְרִצּוֹנוֹ. וְדִיִּיק זֶה כִּי אִם לֹא לְזֶה כּוֹוֵנוּ הַיְלִי"ל בַּהֲפֹךְ, תִּנְהַלְךְ מֶלֶךְ כְּכָל הַגּוֹיִם לְשִׁפְטָנוּ. וְזִ"ש חז"ל (סנהדרין כ ב) שֶׁזִּקְנִים שֶׁאֵלּוּ כִּהְיוּ וְעַמִּי הָאָרֶץ קִלְקְלוּ (כִּי בְּמֵאֵמֶר הַזֶּה בַּעַל שְׁנֵי פָנִים כָּל אֶחָד כּוֹוֵן בּוֹ כּוֹנֵה אַחֲרָת). וּבְזֶה אֵין זֶה הָעֵדֶר כְּבוֹד לָךְ, כִּי לֹא אֶתְךָ מֵאֲסוּ כִּי אִם אֶתִּי מֵאֲסוּ מִמְּלוּךְ עֲלֵיהֶם, כִּי בְּזֶה רֹצִים לְפָרוֹק מַעֲלִיהֶם מִשְׁפָּטֵי הַתּוֹרָה וּמַלְכוּת שָׁמַיִם :

טז. מלבי"ם שמואל א פרק ח פסוק ט

כִּי הַמּוֹשֵׁל הַנִּכְנַע אֶל מִשְׁפָּטֵי הַתּוֹרָה לֹא יִתְנַשֵּׂא לְהַעֲבִיר מִשְׁפָּט וּלְקַחַת הַבְּלָתִּי מִגִּיעַ לּוֹ מִצַּד הַדִּין, כִּי גַם הוּא צָרִיךְ לְשִׁמּוֹעַ אֶל הַתּוֹרָה וְהַמִּשְׁפָּט, וְכַמִּי"ש (סנהדרין יט א) מַלְכֵי בֵּית דָּוִד דָּן וְדִנִּין אוֹתוֹ דְּכָתִיב (יִרְמִיָּה כ"א, י"א) בֵּית דָּוִד דִּינוּ לְבַקֵּר מִשְׁפָּט וְכִיוֹן דְּלֹא דִנִּין אוֹתוֹ אִיהוּ הַכִּי דָן וְכוּ', אֲבָל הַמּוֹשֵׁל הַבְּלָתִּי נִכְנַע אֶל הַדָּת יִמְשִׁיךְ הַכֹּל לְעֲצָמוֹ בְּחֻזְקָה, כַּמִּי"ש (סנהדרין ש"ס) מַלְכֵי יִשְׂרָאֵל לֹא דָן וְלֹא דִנִּין אוֹתוֹ :